

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi poli in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrto leta 2 kroni.
V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIII.

V Ljubljani, 8. junija 1900

List 23.

O sv. rešnjem Telesu.

Moj ljubi je moj.
Visoka pesem 2, 16.

O Jezus, bodi moj Ti sam
Kar koli hočeš, rad imam;
Kar Ti želiš, je meni všeč.
Za celi svet ne maram več!
O stori, kar Ti je ljubo,
A eno spolni mi željo:
Da Rešnje Tvoje bo Telo
Do konca z mano sklenjeno.

O Jezus, bodi moj Ti sam!
Kar nočeš Ti, vse rad oddam,
Najljubše mi — naj gre, vse gre,
Če tudi poči mi srce;
O vzemi vse — le preč, le preč,
A enega ne vzemi več:
To Tvoje namreč naj Telo
Ne bo od mene ločeno.

O Jezus, bodi moj Ti sam!
Vse strasti, odpovem se vam;
Naj zdrav sem, Jezus, naj bolan,
Naj reven, Tebi le sem vdan:
Če vzameš tudi mi moj mir,
Še to mi vdanosti bo vir:
Le Rešnje Tvoje naj Telo
Do konca dni pri meni bo!

O Jezus bodi moj Ti sam!
Kam šel brez Tebe bi, oj kam!
Ti si mi več kot oče dom,
Bolj Te kot mater ljubil bom.
Če sem na zemlji zgubil kaj,
Le majhno se mi zdi to zdaj;
Saj Rešnje Tvoje je Telo
Bogastvo mi nad vsakoršno.

O Jezus, bodi mi Ti sam!
Lepote zemske ne poznam,

Ni sreče, ni dobrote ni
Na svetu: to si sam le Ti.
Edina sreča bo mi ta,
Ko zadnja ura bo prišla —
Da Rešnje Tvoje bo Telo
Krepčilo duši presladko.

O Jezus, bodi moj Ti sam!
V trpljenje vsako rad se vdam,
Kar hočeš Ti, vse rad storim;
Kjer hočeš Ti, tam rad živim;
Če tudi se srce zgrozi,
Velevaj Ti, vse se zgodi:
Le da me Tvoje bo Telo
Do konca dni poživiljalo

O Jezus, bodi moj Ti sam!
Na zemlji kot v nebesih tam;
Nebo mi ni, kjer nisi Ti,
Ni krasa — kras edin si Ti. —
Le Ti Gospod le Ti Gospod!
Ti z mano bivaj vsepovsod, —
In Tvoje Rešnje naj Telo
Pospremi srečno me v nebo.

Gosp. F. Kranjčeva; vsled obljube doposlala z Notranjskega.

Cerkve in zvonovi v dekaniji Kranj.

(Dalje.)

VIII.

Križe.

Podružnice.

I. Bistrica.

Bistrica je dobila ime po potoku Bistrici, ki izvira pod Košuto. Četrto ure nad vasjo zre s prijaznega in precej strmega holma v daljni svet cerkev sv. Jurija. (O njegovem življenju

glej Šentjurij pri Kranju). Ohranjeni apostolski križi kažejo, da je bila posvečena; posvetil jo je namreč kaprulanski škof Daniel de Rubeis kot namestnik oglejskega očaka kardinala Dominika Grimani v saboto 16. majnika 1512. Cerkev je imela takrat poleg velikega oltarja samo stranski oltar sv. Urbana. Škof Daniel je vložil va-nju koščice sv. Blazija, Donata, Pavlina in svete Afre. Prepis dotične listnine se hrani v kriškem župnijskem arhivu. Svetišče in njega trojna okna so delana v gotskem slogu. Ladija ima lesen raven strop s podobo sv. Jurija iz leta 1689. Slikar nam ga predstavlja kot viteza na konju, na griču vidimo klečečo devico, kateri je bajé rešil življenje. Prostorna cerkev ima sedaj tri nove oltarje, delane leta 1875, iz tega časa je tudi podoba sv. Jurija v velikem oltarju (slikal Dupljanec J. Gosár). Ob svetnikovi strani stojita kipa sv. Lavrencija in sv. Florijana. V ladiji sta oltarja sv. Urbana in sv. Margarete. Tu visi na steni tablica s podpisom „ex voto 1762.“ Slikan je klečeč mož, proseč sv. Jurija pomoči. Poleg njega je voliček privezan k drevesu, drug voliček dirja splašen naprej.

Ob zunanji zapadni cerkveni steni je ohranjena oltarna miza, kjer se je nekdanj zaradi mnogoštevilnega ljudstva brala sv. maša. Sedaj postavljajo na-njo o večjih shodih staro soho sv. Jurija, kateremu prinašajo surovo maslo v dar. Zelo slovesno so praznovali v starih časih god cerkvenega zavetnika dne 24. aprila. Domačini so se zbrali v župnijski cerkvi in šli v procesiji z banderi (cum vexillis) čez Bistrico tje gori na hriček k službi božji,* od daljnih krajev pa so dohajali ptujci. Sedaj je pač sv. maša omenjeni dan ob 10., toda nekdanje slavnosti ni več. Služba božja, h kateri pride mnogo bližnjih sosedov, se obhaja v nedeljo po sv. Juriju in v nedeljo po sv. Uršuli. Ljudje se shajajo z namenom, da bi imeli po priprošnji sv. Jurija srečo pri živini.

Na bližnji višini se vidi podrtija, kjer je stal nekdaj grad „Altgutenberg“, lastnina Paradajzarjev. Nemško ime so mu dali po planini Dobréa, ki se razteguje med Tržičem in Begunjami. V razvalinah mora biti dolgo časa, ker že v 17. veku o Valvazorjevem času ni nihče več prebival v njem. Najbolj ga je poškodoval hudi potres 26. marca 1511, mogoče, da se že od takrat ni več vzdignil iz razvalin. Ko so delali pri sv. Juriju zakristijo, izkopali so več močnih človeških kosti, iz česar sklepamo, da so imeli tu graščaki svoje pokopališče. Ljudska

govorica opleta razrušeno poslopje s pravljico, da pričakuje v zapuščenem zidovju grajska hči rešitelja. Pripovedka ima neko sorodstvo z legendo o sv. Juriju, ki je končal zmaja in otel kraljevo hčer Aleksandro njegovega žrela.

Romanske line spričujejo, da stoji zvonik že več sto let. Trije zvonovi pojejo v kvart-sekstakordu z glasovi $a-d-fis = 1, 4, 6$. Premer 87: 67: 50 cm.

Veliki zvon je vlil Caharija Reid v Ljubljani 1769 Križ, Marija obdana s sijajem in s sklenjenima rokama, sv. Jurij na konju, sv. Sebastijan. Ob klo-buku beremo: A FULGURE ET TEMPESTATE LIBERA NOS JESU CHRISTE. (Treska in hudega vremena reši nas Jezus Krist).

Srednji tehta 282 funtov, sv. Mihael s tehtnico in mečem, sv. Josip. Zvonar Anton Samassa 1857.

Mali istega zvonarja in istega leta kakor srednji. Križ, Marija brezmadežna. Teža 122 funtov.

2. Gozd.

Pod planino Kokovnico je skrito v podolgasti dolini majheno selo Gozd z ednajstimi hišami. Ob južni strani sloni v bregu podružnica sv. Nikolaja (894 m). Posvetil jo je pičanski škof Martin leta 1451 v imenu oglejskega očaka Ludovika Scarampa Mezzarota. Cerkev je torej precej stara, pa tudi zapuščena, da potrebuje marsikatero popravo. Sprednji del svetišča ima okroglasto podobo, zadnja polovica kaže gotski slog. Tu so tri nenavadno ozka gotska okna, 75 cm visoka in 16 cm široka. Na velikem oltarju sv. Nikolaja — o svetniku glej Zapóge — se bere letnica 1693; stranska oltarja sta posvečena sv. Jobu (1695) in sv. Apoloniji. Letni „sejm“ obhajajo rožinvenško nedeljo s službo božjo ob desetih. Takrat oživi nekoliko ta samotni kraj, ker ga obiščejo tudi okoličani. Sicer pa menda ni letni dan nobenega ptujca v to oddaljeno naselbino; k večjemu ako pogleda kak lovec mimogrede v tiho domovanje sv. Nikolaja.

Stara pisma nam poročajo, da je hodila kriška župnija vsako leto binkoštni torek s procesijo v Gozd (Gost!). Altarja sta bila samo dva, veliki je stal „in choro“ t. j. v svetišču, mali pa „in medio ecclesiae“ t. j. sredi cerkve, oba siromašna kolikor mogoče. Škof Rajnald Scarlich ukaže zadnjega, v katerem so častili sv. Leonarda, podreti in kamenje v zunanji cerkveni zid vložiti. Prav tako določi, naj se bližnja kapela sv. Duha ali popravi ali odstrani.* Cerkev

*) Non procul distat sacellum Spiritui sancto dicatum, obscurum et humidum. Celsissimus ordinavit, idem vel reparari vel destrui et lapides muro ecclesiae apponi. Vizitacijski zapisnik iz leta 1631.

*) Directorium excursuum 1694 v župnijskem arhivu.

je od nekedaj zelo vlažna, ker zaradi strmega brega ne dobiva od južne strani ne svetlobe ne prepaha. V tako zaduhlem kraju se vdomači plesnoba, da les kmalu strohni in zlatnina odpade. Tu bi bil potreben namesto treh le eden, in sicer kamenit veliki oltar.

Trije mali zvonovi pojejo v prvi, veliki terci in oktavi z glasovi $\bar{c} - \bar{e} - \bar{c} = 1, 3, 8$. Premer jim je 71:56:37 cm.

Veliki s težo 196 kg. Križ. Jezusovo srce, sv. Josip. Zvonar Albert Samassa 1889.

Srednji je istega zvonarja in istega leta (1889) kakor veliki. Marija z Jezusom v naročju. Teža 102 kg.

Mali je star zvonec, katerega je vžil celovski zvonar Lavrencij Pec, kakor pravi napis: LORENZ PEC IN CLAGENFURT GOS MICH ANNO 1669. Podobe nima nobene. Tudi v Lomu nad Tržičem imajo mali zvon iz imenovane celovške livarne.

Župnik Josip Lavtižar.

(Dalje prihodnjič.)

Praznik presvete Trojice.

Tri praznike v letu sv. cerkev prav slovesno obhaja, namreč, Božič, Veliko noč in binkoštni praznik. O Božiču občuduje ljubezen nebeškega očeta, ki nas je ustvaril in nam v odrešenje poslal na svet svojega edinorojenega sina; o Veliki noči premišljuje neskončno ljubezen Jezusa Krista, ki je hotel trpeti in umreti za nas, in o Binkošti premišljuje ljubezen sv. Duha, ki nam je prinesel svoje veličastne darove iz nebes in o presveti Trojici nam sveta cerkev živo v spominj pokliče še enkrat vse omenjene praznike, in želi v nas zbuditi čut hvaležnosti, katerega moramo imeti do presvete Trojice.

Sv. cerkev nas opozarja Božični dan Boga stvarnika. Stvaril je zemljo in jo obdal z rastlinami, živalimi, nad njo je razpel sinje nebo in razpostavil po njem žarke zvezde, da svetijo kroni vsega stvarstva: človeku. Vse to pa mu je dal v pomoček, naj vselej pomni Kristovega naročila: „Dajte Bogu, kar je božjega.“ Božje pa je vse, zato nas ta praznik cerkev spodbuja, da porabimo vse dušne in telesne moči v božjo čast in zahvalo. Ta praznik nam je daroval Oče svojega Sinu.

Drugi božji osebi moramo biti nad vse hvaležni za odrešenje. Mrtev na duši in določen k večnemu trpljenju je bil človek po grehu, a Kristova ljubezen do nas je bila neizrekljiva. Stopil je On, Božji sin, med revni in grešni Adamov rod, sprejel človeško podobo in se dal razpeti na križu, da je zadostil naši zadolžitvi, ki je bila neskončna. Otel nas je iz satanovih rok in

večnega pogubljenja — in zato smo popolnoma Kristovi, njegova lastnina. Za to ne preslišimo kot nehvaležni in hudobni otroci Kristovega glasu, ki nam danes kliče: „Moj sin, moja hči“, daruj mi svoje srce!“ Ako tega ne storimo, vpila bo na Kalvariji prelita presveta kri k nebu na maščevanje glasneje, kot nekedaj kri pravičnega Abeljuna.

Da bomo toliko lažje izpolnovali dolžnosti, ki so nam do Boga očeta stvarnika in Boga sinu odrešenika, zaupno hitimo še do Boga posvečevalca. On je z nebeškim ognjem prestvaril srca apostolov, da so razširjali sv. vero. On je, ki daje moč oni skali, na kateri stoji naša sveta cerkev in on jej daje pomoč in vztrajnost, da ne pride satan in nas ne ugrabi v svojo mrežo, iz katere nas je bil rešil Jezus Krist. Sv. pismo nam pravi: da smo mi tempelj sv. Duha: „Ali ne veste, da ste tempelj božji in da sv. Duh v vas prebiva.“ Torej varujmo se oskrniti ta tempelj srca, v katerem biva sv. Duh. Prosimo ga pogosto razsvetljenja, modrosti in umnosti, moči v vseh izkušnjavah, za dar strahu božjega, da postane on naš tolažnik zlasti še ob smrtni uri, ko se bo človeška duša od telesa ločila.

Tako hoče sv. cerkev zbuditi v nas čut hvaležnosti in češčenja presvete Trojice. Ona sama nam zatrjuje današnji dan, da, ako bomo na zemlji častili sv. Trojico, jo bomo v nebesih častili z istimi besedami, s katerimi jo slavi danes sv. cerkev govoreč: „Svet, svet, svet si Ti, Gospod Bog Sabaot, nebo in zemlja sta polna Tvoje časti.“

L. P.

Sv. Rešnje Telo Kristovo v sedanjem času.

Božja previdnost se kaže najbolj v stiskah sv. katoliške cerkve. Kajti vselej je Najvišji v pravem času ljudem podajal pomočke, vsled katerih so bili oteti iz nevarnosti. V največji stiski je bila pomoč božja najbolj mila. Ko je Peter Valchus s svojo manihejsko krivo vero sv. cerkev begal, prikazala se je devica Marija sv. Dominiku ter mu je podala Rožni venec, kot najboljši pomoček zoper krivo vero. In v resnici! Le edin vsegavedni Bog zna, koliko je Rožni venec v teku vekov pripomogel v ohranjenje vere med katoličani in koliko blagrov je donesel iz nebes sv. cerkvi in posameznim. V istem času se je Odrešenik sveta prikazal sv. Frančišku Serafskemu, ter je po njem omehkuženemu svetu oznanil križ in samozatajevanje kot neizogiben pogoj in pomoček za srečno večnost. Nekaj vekov pozneje, ko je pa verski razdor v severne dele Evrope zasejal kruto vojsko med narodi, je vžgal Bog srca zvestih svojih služabnikov, in na stotine misijonarjev se je podalo v ptuje neznane de-

žele, oznanovat sv. evangelij narodom v temi in smrtni senci. Bog je obudil sv. Ignacija, ki je svojo Jezusovo družbo postavil močan jez proti daljnemu razširjanju protestanške krive vere v Evropi. Pa tudi zmotljenih in zapeljanih Bog ni pozabil ter je je po raznih načinih klical nazaj v svoj hlev. Bog je pokazal sv. Marjeti Alacoque svoje plamteče in žareče srce, ter je povabil vse ljudi, naj se združijo in spravijo v počeščenju in molitvi tega najsvetejšega srca. Tako je Bog v ozdravljenje sedanjih dušnih bolezni omislil zdravilo, ki bode pouzročilo najsvetlejšo učinke, kjer bo našlo ljubezen in vsprejem, to je namreč evharistična svetičnost. To je prizadevanje, da bi se sv. Rešnje Telo Jezusovo bolj in bolj čistilo, ki kakor pomladanska sveža sapa veje in piha po deželah ter povsodi rodi živahno versko življenje. Evharistika vsebuje to prizadevanje, da bi se Jezusovo presv. Rešnje Telo bolj in bolj čistilo po zemlji. To je posebno pospešil o Eymard, ki je umrl dne 1. avgusta 1868. Ustanovil je tudi kongregacijo najsvetejšega zakramenta zato, da bi se ta zakrament povsod vredno in dostojno čistil.

Sicer so vedno molili sveto Telo Kristovo. Sveti cerkveni učeniki prvih vekov so tekmovali ter so besedo in spisi ljudi vžigali za molitev Kristovega telesa. Sv. cerkev je sv. Telo obdala z najlepšimi obredi, s svojimi predpisi in opominji je zbirala ljudi okoli oltarjev ter je dovajala do Gospodove mize. Pred vsim pa so svetniki kazali pot s svojo gorečnostjo, da bi mu pridobil novih čet molilcev. Ali v sedanjem času je treba, da se vsi dobri kristijani z največjo gorečnostjo in globoko pobožnostjo zbirajo okoli oltarjev ter silno prosijo pomoči Onega, ki edin more pomagati v največji sili. In zato je P. Eymard ustanovil kongregacijo najsvetejšega Zakramenta. Udje te družbe naj bi živeli v samostanu ter naj bi po dnevu in po noči molili sv. Telo Gospodovo. Potem je hotel po molitveni družbi duhovnikov mašnike, delujoče v duh. pastirstvu, vspodbuditi k molitvenim uram. Ustanovil je tudi bratovščino sv. R. Telesa za lajike (neduhovne), ki so se zavezali za molitvene ure. To bratovščino so l. 1897 sv. Oče povzdignili v nadbratovščino. Na ta način se je veliko storilo v počeščenje sv. R. Telesa v Avstriji kjer je bila letos cerkev sv. R. Telesa posvečena, na Francoskem, na Nemškem, v Švici, na Italijanskem in v Ameriki. To tekmovanje v počeščenju sv. R. Telesa, to evharistično gibanje pa posebno neguje zgoraj omenjena kongregacija. To gorečnost podpirajo posamezni ustavi v raznih deželah, ter jo širijo z besedo in s spisi, z evharističnimi duhovnimi vajami, z misijoni, v spovednici in na leci. Kongregacija ima sedem naselbin. Ko se je otvorila kongregacija, vzradostil se je sv. Oče nad tem, da je Srce Jezusovo prav v Bolcanu (Bozen), v zaveznem mestu Jezusovega Srca našlo vednih molilcev. Naš jubilarni cesar je sam vsprejel zavetništvo (protektorat) cerkve Jezusovega srca. Sam je obiskal to cerkev in tu Jezusa molil in iskal njegove pomoči. S svojim vzornim izgledom je povabil svoje narode, naj isto store. Da bi pač vsi cesarja posnemali! Potem bode evharistično gibanje, ki se širi po vseh deželah, poneslo najbogatejših sadov: ono bode lečilo rane, radi katerih mnogi bolelahajo, ter bo ojačilo krščansko družbo.

A) Vedno bolj gozeče si stojijo nasproti v Avstriji krščanski in nekrščanski nazori ter bojujejo hud boj za prihodnost narodov. Čudovito poslopje krščanske npravnosti in nabožnosti so postavili narodi in vladarji, mej njimi najprvi Rudolf Habsburški, praded naše vladarske hiše, sv. Štefan, sv. Venceslaj. In glejte; to poslopje bi radi nekateri podrli. Tega sovražnega dela se jih vdeležuje nad 1000 s tiskom, na stolicah, v zbornicah, na ljudskih shodih. Nasproti krščanski veri si drznejo nevero trositi in širiti. Mnogo jih je že zapeljanih in preslepljenih; odpovedali so se veri in npravnost. Za vse te in za nas vse, ki smo morda v boju z nevero ranjeni bili, ni boljšega zdravila, nego je evharistično svetkovanje ter molitev in počeščenje sv. R. Telesa. Kajti z vernim poklekovanjem pred Najsvetejšim izpoznava človek najboljše najvišje bitje, vladanje božje moči, ki čuje nad vsim ter vse vrejuje. Ali najdeš kje izdatnejši pomoček zoper nevero, nego je molitev in počeščenje sv. R. Telesa? Nikjer.

Sv. cerkev, nezmotljiva učiteljica resnice, uči človeka nauk o pričujočnosti edinorojenega Sinu Božjega v zakramentu oltarja. More li kdo biti neveren in tajiti osebne Boga? Ne. Zbirajte torej vse, zlasti može, delalce, visoke in nizke, zastopnike vseh slojev in poklicev k bratovščini sv. R. Telesa ter je učite poklekovati pred sv. Telesom. In pregnana bode nevera iz družin, iz učilnic in mesto nje bode vstopila vse osrečujoča prava vera v božjo previdnost, v usmiljenega Stvarnika, ki očetovski narode vlada. Mesto nevere se bo vrnila vera v božanstvo Jezusa Krista, edinorojenega Sinu božjega. Kajti, kjer molijo sv. Telo Gospodovo, tam cvete sv. katoliška vera. Kamor pa prodre nevera, tam se tudi taji božanstvo Kristovo.

V poprejšni dobi je vera Kristova prešla v življenje narodovo. Kakor so solnčni žarki obsevali svet, tako je žarilo Odrešenikovo veličastvo s križa doli v vse slojeve človeške družbe. Družba je delovala in počivala pod senco sv. križa. Dandanes hočejo ljudem na vsak mogoč in nemogoč način vero izpodkopati ter celo vzeti! Da, ni je bolj krute in osodepolne tatvine od te. Človeku se vzame najdražji zaklad na zemlji, to je vera v odrešenje po Kristu, v izveličanje po njegovi smrti: jemlje se človeku pravica do nebes: „Kdor veruje in bo krščen, bo izveličan.“ Osodepolno početje! Kaj bo posledica temu? Nezadovoljnost, hlepenje po veselju, poraz npravnega reda in slednjič obup.“

Da se tem nevarnostim pride v okom, ni boljšega pomočka, kot je vedno gorečnejše počeščenje sv. Telesa Gospodovega. Iz svojega trona na oltarju kliče Izveličar moleči množici: „Pridite vsi k meni, ki se trudite in ste obteženi in jaz vas bom poživil: kajti jaz sem vaš Bog, vaš Odrešenik, vaš Izveličar. Nekdaj bodem jaz vaš sodnik in vaše plačilo v nebesih. Ohranite vero na prihod Boga človeka kot svoj najdražji zaklad na zemlji, kot potrebni pogoj in zastavo srečne večnosti.“ — Povabite in dovedite ljudstva kolikor mogoče k Izveličarju v tabernaklju. Če tudi ne vsi, pa vsaj veliko njih bo slušalo njegov glas ter se odzvalo njegovemu vabilu in želji. Vera se bo utrdila in zmanjšalo se bode število grehov zoper najsvetejši zakrament. Ti grehi so številni. Kolikrat se ta zakrament zasramuje v brezvernih knjigah in časnikih, v govorih in v zbornicah!

Kako žalijo mlačni kristijani Krista s svojim nedostojnim vedenjem v cerkvi, pravim Onega, kateremu je veselje bivati med človeškimi otroki!

Koliko nečasti prestaja Krist od onih, ki ga po nevrednem prejemajo, in od onih, ki so odpadli od sv. cerkve! In kako se je to moglo zgoditi? Ti niso poznali sv. cerkve, zaničevali so njene naprave, niso si vpridili njenih duhovnih zakladov, ter so slednjič sv. cerkev kot nadležno svarilko zapustili ter odpadli kakor suhe veje od drevesa življenja. Te smrtne rane grehov zoper najsvetejši zakrament, more le edin božji Izveličar lečiti, ki pravi: „Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni, in jaz v njem: ta bode živel —“ Jezus je hotel, da naj verujemo v njega in po veri v njega postanemo z njim eden duh; pa tudi, da jemo njegovo telo in tako postanemo udje njegovega telesa. Po vrednem obhajilu se ozdravijo vse dušne bolezni.

Evharistično gibanje in stremljenje, ki hoče posvečenje sv. R. Telesa širiti ter verne v tesni zvezi združiti s Sinom Božjim, je tedaj najboljša pomoč, zoper bolezni sedanje dobe, namreč zoper nevero, zoper taježnje Božanstva Kristovega in zoper grehe — do tega zakramenta.

B) Pa to stremljenje je tudi poseben pomoček, ki bo pospešil нравni razvoj krščanske družbe Kongregacija tega zakramenta vedno povdarja, da je Krist središče naše božje službe, ki je prav radi njegovega počestčenja tako vznesena. To tudi uvideva katoliško ljudstvo ter tako rado prisostuje pobožnostim z blagoslovom. Počestčenje sv. Rešnjega Telesa je poseben pomoček zoper prevrat. Skuša se ne le izpodkopati veljavo cerkvene in svetne gosposke, drznejo se še celo v tisku in v zbornicah od Boga postavljeni gosposki pokorščino odpovedovati. Zoper take nakane, cerkvi in državi sovražne, ne pomaga niti poslanec niti vojaški bajonet. Tu pomaga le vera, zveza s cerkvijo po Kristu vstanovljeno, zavetje k Odrešeniku, bivajočemu na oltarju. — V tem zmislu deluje evharistično gibanje jako koristno tudi v prid državi.

Sv. cerkev oznanuje najvišjo veljavo božjo, ki je izvor vsaki veljavi na zemlji. Ona povdarja pokorščino, katero dolžujemo deželni gosposki, ker se moramo Bogu pokoriti. Na to zida spoštovanje pred gosposko, in potem tudi deluje za ljudstveno zadovoljnost. Vse dovaja k isti mizi, na kateri je za vsečloveški rod pripravljena večerja ljubezni. — Cerkev kaže vsem kruh življenja, katerega se lahko vsi nasitijo, siromak in bogatin, delalec in njegov gospodar. Sveta hostija je v resnici vedni „sursum corda“. „Kvišku srca“ za revne in bogate, za učene in priproste. Kajti za vse je Krist umrl; za vse se prelija njegova sv. kri, vsi brez razločka stanu in dostojanstva so povabljeni k tej sveti večerji. Kak neprecenljiv pomoček imamo v sv. Rešnjem Telesu, da vpokojimo nemirno srce, da se ljudje med seboj sprijaznijo, da se nasprotstva oblažijo, da si ljudje drug drugemu zaupajo, vse oklepa medsebojna ljubezen. Iz groba Kristovega je namreč prirastla krasna cvetlica ljubezni, katero Krist iz tabernakelja daruje svojim služabnikom, in ki se pri sv. obhajilu presaja vernim v srca. Ako tedaj vsi uživajo skupno večerjo, bodo vsi navdihnjeni

iste ljubezni do Jezusa in do sv. večerje. Občutili bodo tudi drug do drugega isto ljubezen, ki naj vlada med udi ene družine, med otroki enega očeta. Potem se bo tudi ljubezen do molitve in gorečnosti v verskih rečeh oživila. In z vernim življenjem ljudstva koraka vstric požrtovalnost; kajti Kristovo darovano telo, ki je vsi uživajo, je šola in vir pristne požrtovalnosti. Brez te in brez samozatajevanja nimaš pravice do nebes in brez nju tudi v resnici ni postavnega reda v državi. Evharistično gibanje in delovanje je torej silno važnega pomena; kakor je na prid cerkvi, itako je v korist državi.

Prav po izgledu našega presvitlega cesarja naj bi se vsi, ki so povabljeni k večerji, od 1. do 11. ure, bližali k Gospodovemu altarju, k Odrešeniku v sv. Evharistiji. Potem se v vsi Avstriji dvigne k nebu vroče ihtenje iz vseh src za odvrnjenje pretečih nevarnostij. Ne bo se nam potem bati, da bi ne dosegli božje pomoči v blagor posameznim in vsej državi in vsej sv. cerkvi. Kajti Bog naš Gospod, ki je na molitev Mozesovo Izraelcem zmago podelil, bode na priprošnje nedolžnega Jagnjeta, katero darujemo na naših oltarjih, dodeliti pomoč v pravem času.

Ljubljanska bratovščina sv. Rešnjega Telesa, ki je od svojega začetka l. 1859 (dovoljenje kapitelskega vikarija, prošta Antona Kos) do sedaj imela nad 150 000 udov — živi, cveti in rasti! Vivat, floreat, crescat!

Župnik Alojzij Kummer

Ugovori in odgovori.

Francosko napisal Abbé de Ségur.

(Dalje.)

XVIII.

Čisti evangelij in prvotnega krščanstva hočem.

Odgovor: Jaz tudi hočem čistega evangelija, dragi prijatelj, tudi jaz nočem ničesar drugega, a oboje imam, kakor hitro sem dober katoličan. Prav to imaš tudi ti lahko pod istimi pogoji.

Ako si dober katoličan, tedaj izpolnuješ evangelij v pravi njegovi čistosti ter imaš isto krščanstvo, iste dolžnosti kakor prvi kristijani, zakaj čas ni premenil krščanstva. Le nekatere zunanje oblike so postale drugačne; jedro je isto, popolnoma isto, odkar krščanstvo obstaja.

Oni razvoj in ona preosnova, radi koje nekateri kratkovidni ljudje domnevajo, da je današnje krščanstvo različno od prvotnega, sta vzniknili iz bistva stvari same; opažata se pri vseh božjih delih.

En sam izgled. Ali je človek v prvem, desetem tridesetem letu drug, vselej bistveno različen od prejšnjega? Gotovo ne. Vedno je isto stvarstvo, le počasi se razvijajoč in le počasi do popolnosti svoje bitnosti dospevajoč.

Isti red velja v nadnaravnih božjih delih. Katoliška cerkev je bila za časa apostolov kakor v kali, ni se še mogel opaziti ves njen sijaj, vsa njena moč in vsa njena veličina. Tekom stoletij se je vse to sijajno razvilo in odkrilo. Preiskavanje krščanske starodavnosti dokazuje našo trditev. In uprav to preiskavanje in proučevanje je dovelo v

naročje katoliški cerkvi veliko število protestantov in celo brezvercev. V ostankih prvih treh stoletij krščanske cerkve je najti namreč jasne sledi in začetke vseh naših katoliških naprav, kakor: Vrhovno poveljarstvo rimskega škofa, kot naslednika sv. Petru; njegovo duhovno oblast kakor tudi drugih škofov apostolskih naslednikov, sijaj pri bogoslužju, daritev sv. maše z vsemi obredi, ki je vidimo še danes in ki večinoma segajo nazaj prav v apostolske čase; češčenje blažene Device Marije, češčenje svetnikov, češčenje relikvij, podob; sedem zakramentov, zlasti sv. izpovedi i. dr.

Nedavno so našli v rimskih katakombah, (t. j. v rovih pod Rimom) največ v oni sv. Agneze, ki je iz sredine drugega stoletja, cele kapele z več oltarji, v katerih so počivale kosti mučenikov s podobami, s slikami Blažene Device, s škofovim prestolom, s škropilnicami za blagoslovljeno vodo, z izpovednicami i. dr.

Potemtakem zlorabijo neuki svet vsi, ki mu govorijo, da je prvobitno krščanstvo drugačno od sedanjega. Vedno je bilo istovetno kristijanin katoličan. Dobri katoličani sedanjega časa se ne razlikujejo od dobrih katoličanov prvih stoletij po ničemer drugem nego po obleki; vera, srca in dobra dela so ostala taista.

Vsi heretiki so si prisvajali isto pravo, koje si tudi danes prisvajajo ljudje, ki se smatrajo za zboljšatelje družbe in vere. Ponavljajo le, kar sta pred tremi stoletji učila Luter in Calvin, češ: „Mi hočemo izboljšati krščanstvo, privedi je hočemo k prvobitni čistosti. A katoliška cerkev in njeni duhovniki so popačili resnico, vero in Kristov nauk. Mi edini učimo ta pravi nauk in ga hočemo svetu vrniti. Zato vsakdo nas slušaj in nas ubogaj; Potem konec človeški revščini in nova doba se prične.“

Pustimo je čenčati, a ne verujmo jim niti besedice! Odgovorimo jim manj z besedami, nego s čistostjo svojega življenja! Dober kristjan, svetnik, to jim je najboljši protidokaz.

A. M.

(Dalje prihodnjič.)

Prvo slovensko romanje v Rim.

(Dalje.)

Postoj in sezuj svoje črevlje,
ker mesto, na katerem stojiš,
je sveto mesto.

Eks. III. 5.

24 aprila 1900.

Loreta — največja Marijina božja pot na svetu! —

Počasi se pomikajo naše množice po strmi široki cesti z rožnimi venci v rokah.

Težko prtljago smo pobrali radi večje varnosti iz vozov in jo nosimo seboj. Na desni se širi duhteča ravan v bujnem cvetju in zelenju; — iz desne in leve se vrivajo v nas nosači in vsakovrstni postopači hoteč nam olajšati težka bremena. Toda bore malo zaupanja kažejo naši

ljudje do teh oseb dvomljive vrednosti — do umetnosti laških postopačev.

Vsakdo nosi sam težko butaro v potu svojega obraza; — saj smo na božji poti!

„Ecco casa santa“ oglasi se razposajen dečko iz dotične množice in me gleda s črnimi, žarečimi očmi.

Hitreje se pomikajo naši romarji in stopijo v svetišče.

Na prijaznem gričku stoji Loreto. Čudna, tajna čustva te prešinejo, ko zazreš to veličastno stavbo, ko občuduješ v njej ta širni, velikanski prostor, ko vidiš toliko ljudstev pred seboj, toliko narodnostij, kako kleče poljubljajo svete stene — ko vidiš prvič to veliko božjo pot.

In nehote ti prihajajo v misel čudežne zgodbe — zgodovina te cerkve.

V Loreti je videti ono hišo, kjer je stanoval naš Izveličar.

Čudežna je njena zgodovina.

Ta hišica je stala v Nazaretu. Leta 336 pride sv. Helena, Konstantinova mati na Jutrovo na božjo pot, ogleda si svete kraje in tudi to hišico. Vnema za božjo čast privede pobožno cesarico do tega koraka, da ukaže nad to sveto hišico zgraditi velikansko cerkev. Neštevilne procesije obiskujejo ta sveti kraj — do leta 1290. Mej romarji zapazimo sv. Hieronima; sv. Ludovika, francoskega kralja. Ta cerkev vsestransko prenovi in okraši. Neverni divji Saraceni prodirajo s svojimi četami često v sveto deželo, požigajo mesta, morijo prebivalstvo, skrunijo svetišča — a sveta hiša ostane neoskrunjena, nedotaknjena.

Nekoč se pa zgodi čudo. Zjutraj 10. majnika 1291 zapazijo ljudje na Trsatu, blizu Reke novo cerkev, katere še včeraj ondi ni bilo. Vse so čudi, strmi in gleda; odkod je neki prišla in kaj pomenja. — Hišica ni imela nikake podlage. — Deželni glavar stvar natančno preiskuje in dobi poročilo, da je istega dne t. j. 10. majnika izginila sveta hišica iz Nazareta. Poda se na daljno pot, ogleda si mesto, kjer je stala in se prepriča o istinitosti tega poročila. Dne 10. decembra 1294 izgine zopet nenadoma s tega mesta in se nastane blizu Ankone v lavorikovem gozdu — odtod je dobila ime (lat. lauretum, Loretto), 9. septembra 1295 se čudeznim potom premesti in izbere kraj, kjer danes stoji.

To je kratka zgodovina te hišice. Da je istinita, dokazujejo najstarejša poročila iz 13. in 14. stoletja.

1.) Papež Bonifacij VIII. je poslal 18 učenjakov, proučavati ves dogodek in vse te kraje.

2.) Na stenah je videti še določno one slike, ki je je dal slikati Ludovik, kralj francoski leta 1252, ko je bila hišica še v Nazaretu.

3.) Obseg podnožja bivše hišice v Nazareti je popolnem jednak obsegu hišice v Loreti.

4.) Hišica v Loreti je zgrajena iz gradiva, kakeršnega ni dobiti nikjer na laških tleh. Iz istega gradiva pa je njeno podnožje v Nazaretu.

To so jasni dokazi ki nam sijajno spričujejo zgodovinsko resnico.

Unanjo stran zidu, kakeršen je bil nekdanj, se danes več ne vidi. Papeža Julij II. in Leon X. sta dala zid prekriti s snežnobelim marmorjem, v katerem so sedaj vdolbeni čudalepi reliefi. Kakor zid tako je tudi streha ogrnjena z belim marmorjem.

Štiri duri peljejo v notranjščino, kjer gori dan in noč 52 deloma srebrnih deloma zlatih svetilek. Slike so v večini črne, le nekatere je moči še umevati.

Mnogo zanimivosti in dragocenosti hrani cerkev. Videti je med drugimi dve Marijini skledici. Čudovito lepa je podoba Marijina z detetom v naročju. Izrezana je iz cedrovega lesa. Krasna obleka, preprežena z biseri in dragimi kamni diči Marijo in nje Božje dete. — In koliko je družih dragocenosti. Vsaka malenkost vzbuja našo pozornost, da gledaš, občuduješ in strmiš.

Zunaj cerkve pa vlada življenje kot na naši slovenski božji poti. V lesenih in zidanih šotorih prodajajo prodajalci srebrne svetinje, svete podobice, svetle sabljice, lesene konjičke, prodajalke pa prodajajo kavo mešano s kozjim mlekom — po najnižjih cenah.

F. P.

(Dalje prihodnjič.)

I. Bratovske zadeve

molitvenega apostolstva.

Nameni za mesec junij 1900.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

a) Glavni namen:

Pobožnost do božjega Srca Jezusovega.

b) Posebni nameni:

8.) † **Sv. Nedard.** Spoštovanje do duhovske gosposke. Duhovniki in obhajanci. Delalske zadeve.

9.) † **Sv. Pelagija.** Zavetišča. Ljudski misijoni. Ubožne družine. Cerkvene stavbe.

10.) **Fraznik presv. Trojice.** Spreobrnjenje paganskih narodov. Vestno posvečevanje nedelj.

11.) **Sv. Barnaba.** Cerkev na Jutrovem. Lakota na misijonskih postajah.

12.) **Sv. Ivan spoznovalec.** Mir in edinost med narodi. Duhovne vaje med delalci.

13.) **Sv. Anton Padovanski.** Pridigarji in izpovedniki. Zaupanje ljudstva do duhovnikov. Najdenje izgubljenih stvari.

N.

Listek.

Podrožniška bogoskrunca sredo, 16. majnika, pred ljubljanskim deželnim sodiščem.*) — Predsedoval je svetnik Josip Martinak, votanti so bili svetniki: Josip Hauffen; Karol Wenger in dr. Hinko Dolenc. Državnega pravdnika je zastopal vitez Luschan. Zagovornika hudodelnikoma ni bilo. Životopis bogoskruniteljema je tale: Samski knjigoveški pomočnik Ignacij Kvas, rojen 24. februarja 1879 v Ljubljani v trnovski župniji, uživa domačinsko pravico v Kameniku. Roditelja Ignacij z Marijo sta mu še živa in sta črevljarskega poklica. Hodil je 5 let v šolo. Samski knjigoveški pomočnik Fran Škrli — po krstnem listu Skarl — rojen 21. majnika 1879 v Ljubljani trnovske župnije, ima domovinsko pravico v srenji Device Marije v Polji. Oče Fran mu je umrl pred tremi leti; mati se živi s klanjem drva po ljubljanskih hišah. Hodil je štiri leta v šolo. — Stopimo v sodno sobo. Na mizi, krog koje sedi označeno sodišče, leži razdrobljena podoba križanega Izveličarja. Nazočnike je mraz preletaval ob tem silnem prizoru. — Obtožnica se glasi: Kvas je pred poldrugim letom v knjigovoznici onesnažil svetniško podobo Kristovega rojstva in ob tem nesramno dvigoval vpričo svojih souslužbencev. Bil je, akopram še tako mlad, pijanček ter se opil ponavlja tudi v delarni. Usodni večer sabota, 21. aprila, je bil šel Kvas s knjigoveškim pomočnikom Požgajem do Gruberjevega kanala. Tam ob križi je Požgaj nagovarjal v nemarnem jeziku ljubljanskih pohajkovalcev mu govoreč: „Dajva križ demolirat — da bo kaj hec!“**) Zaletel se je potem res v križ; a Požgaj ga je odtrgal od križa. V Prulah je hotel razbiti neko tablo meneč, da je upodobljenega kaj svetega; a se mu tudi ni posrečilo. Na to ga je Požgaj zapustil. Potem je Kvas naletel na Velepicha in Škrlija in ju nagovarjal, naj gresta z njim: „da bomo Kristusa pod Rožnikom doli zbili.“ Bili so v gostilni in v kavarni Velepich je zapustil to družbo in šel domu. — Škrli pa se je napotil s Kvasom pod Rožnik. Pod Rožnikom je zlezal Kvas v ob hribu stoječo znamenje lurske Matere Božije ter je suval Marijino soho v znamenji sem ter tje, da se je poškodovala. Hotel jo je zagnati iz znamenja — a nedostajalo mu je moči in je ubil le steklo pri podobi sv. Jožefa in tri posodice za olje. Škrli mu jo stal dobo na straži. Nato sta se oba podala na hrib in sta se lotila križa na potnem ovinku pod rožniško cerkvijo. Tu je začel pa Škrli ter raztrgal Kristu na križi venec cvetic. Kvas je iz zemlje izdrl križev steber. Škrli je Kristu odbil glavo in jo obesil na neko palico. Ko ga je vprašal Kvas, zakaj dela tako, odvrnil mu je Škrli v prej znanovanem ciganskem žargonu: „da bodo imele cajtenge

*) Glej „Dan.“ str. 144.

**) Žal, da se zadnje dobo Kvas ovi podobne slovenščine poprijemljejo semtertje tudi izobražencem namenjeni časniški organi.

kaj za pisat." Kvas pa je zdrobil potem še ostale dele Odrešenikovega sv. telesa in vtaknil nogi narobe v njivo ter tja vrgel eno roko. To izvršivši sta šla Kvas in Škrlj z Rožnika doli na tako zvano „večno pot“, ki krog Rožnika pelje v Koseze. Tu pri Kosezah sta se poprijela Zakotnikovega križa. Škrlj ga je podrl. Kvas pa obesil Križanega razbite ude krog po drevji. Drugo jutro, nedeljo 24. aprila, je prvi opazil bogokletno dejanje pod Rožnikom in na Rožniku kovač Luka Brnik. — Tudi Kvas je šel koj nedeljo zjutraj gledat pod in na Rožnik: kaj vse je naredil Mariji in križanemu Bogu. Pravil je Škrlju vrnivši se v Ljubljano, da so krog polomljenega križa jokale in molile ženske — a on... on pa se je... smejal — Zastrmenje se je ob takem odkritju značilo v sodnijskih obrazih in gnjus: v obrazih teh mož, ki morajo dihati dan na dan skoraj le nesnažni vzduh takih nečloveških dejanj, ki je učinja človeštva propadli del. — Po sodnji klicane priče Matija Pršin, Požgaj, Velepec, Ivan Jakopič in Luka Brnik so potrdile ta tu navedena dejstva. Nesrečnika bogoskrunca pa sta danes marsikaj že tajila, kar sta pripoznala v prvotni preiskavi trdeč: „Sva bila pijana.“ Tako se je ob njima uresničil tudi ta znak pri pokvarjenih naravah: začetkom prav surovo junašk; potem pa prav zajčije-boječ in pa zlodejcev načelo: stori; potem taji! — Svetna pravica je obsodila provzročitelja vsega tega nečlovečevanja — Kvasa na 18 mesecev; Škrlja pa na 13 mesecev težke ječe. Vsak mesec se bota po enkrat postila — Slovenske matere! Oba obsojenca sta služila v mestu lepih šeg in žive vere; v mestu našega narodnega ponosa — v beli Ljubljani; v službah, da bi se bilo smelo soditi — dobre službe so bile. Takonačinskega zločinstva do svojega Stvarnika in do Bogorodice ni še videla, vsaj zadnje čase ne — ljuba nam Ljubljana; takoobraznega grozodejstva morda ni gledala tudi ne paganska Emona takrat, ko je udano služila svojim starim bogovom. — Ljube matere! Berite večkrat ta sostavček in dajte ga prebirat svojim otrokom in premišlujte in razmislite sebi in svojcem v pouk te pričujoče žaloigre čin za činom. — Žalostni imeni in žalostno dejanje obeh zločiniteljev je razglasila z drugimi časniki vred torej tudi „Zgodnja Danica“ — ohranili se bote imeni med narodom podobnim načinom, kot se danes navaja v svetovni zgodovini bogokletnik, ki je kedaj zažgal paganski tempelj boginje Dijane. Dejanje pa upajmo, da se temu podobno nič več ne izigra na slovenskih tleh — Čas njunega življenja se bode za sedaj tako propadlih revežev ogibalo slovensko rojstvo: Zapravila sta svoje še mlado življenje. Kajnovim znakom onečasščena za vselej. Slovenstvo se bode stresalo ob njunem živinizmu — prizanesljiv pa jima utegne postati oni edinec, ki prestvarja človeška srca kot vosek — vseusmiljeni Bog.

Škofijska kronika.

Premilostni gosp. knežskof dr. Anton Bonaventura Jeglič je 29. majnika t. l. izvršil petdeseto leto svo-

jega življenja. Od zorne mladosti do danes je zvesto nosil Gospodnji jarem. V nobeni dobi srečnega si bivanja na zemlji se mu ni treba strašiti kacega očitajočega glasu njegove vesti. Božija čast in vsestranski prospeh svojega miljenega naroda sta mu bili od prvih dni do danes zvezdi-vodnici. Ohraninaj nam ga dobrotni Bog na staroslavni stolici sv. Maksima v teh njega težnjah do skrajne meje človeških dni.

Duhovske spremembe. Podeljene so bile župnije: Struge č. g. Martinu Kerin, kapelanu v Šmarijeti; Koprivnik (Nesselthal) na Kočevskem tamošnjemu upravitelju, č. g. Josipu Porubski; Jesenice tamošnjemu župnemu upravitelju č. g. Avguštinu Šinkovec; Zasip v. č. g. Ignaciju Frtin, župniku v Beli Peči; Brusnice č. g. Martinu Nemanich, kapelanu na Čateži ob Savi; Šmarije v. č. g. Mateju Sitar, župniku v Št. Juriji pri Šmariji; Kresnice v. č. g. Simonu Šmitek, župniku na Dobovci; Stara Oselica v. č. g. Ivanu Soukup, župniku na Gori nad Idrjo. — Kanonično umeščeni so bili veleč. gg.: Matej Pintar na župnijo Trata in Ivan Soukup na župnijo Stara Oselica, dne 18. aprila 1900; Avgustin Šinkovec na župnijo Jesenice dne 21. aprila 1900; Matija Prijatelj na župnijo Slavina in Martin Kerin na župnijo Struge dne 23. aprila 1900; Francišek Avsec na župnijo Št. Jurij pod Kumom dne 27. aprila 1900; Martin Nemanich na župnijo Brusnice dne 28. aprila 1900; Matej Sitar na župnijo Šmarije in Anton Mali na župnijo Javor dne 1. majnika 1900, prvi je bil h krati imenovan dekanom šmarijske dekanije; Josip Regen na župnijo Vojsko dne 8. majnika 1900; Josip Porubski na župnijo Koprivnik dne 15. majnika 1900; Matija Slak na župnijo Brdo dne 28. majnika 1900; Ignacij Frtin na župnijo Zasip in Simon Šmitek na župnijo Kresnice dne 29. majnika 1900. — Premeščeni so bili čč. gg.: Ivan Gnjezd, kapelan v Crkljah pri Krškem, kot župni upravitelj na Vojsko; Francišek Čemažar, kapelan v Selcih, kot mestni kapelan v Radoljici; Andrej Krajec, župni upravitelj na Brdu, kot župni upravitelj v Belo Peč; Francišek Koželj, kapelan v Križevem pri Kostanjevici, v Šmarijeto; Francišek Erzar iz Št. Jerneja v Križovo pri Kostanjevici; Engelbert Brlan, kapelan v Št. Juriji pod Kumom, kot župni upravitelj na Dobovec. Na novo sta nameščena čč. gg. semeniška duhovnika: Matej Sušnik kot kapelan v Selcih in Francišek Zocko kot kapelan v Št. Jerneji. Med duhovščino ljubljanske škofije je sprejet č. g. Jernej Klinec (P. Florus) iz reda manjših bratov sv. Franciška, ter je dekretiran kot kapelan na Čatež ob Savi — Začasni pokoj je dovoljen obolelemu častitemu g. Rafaelu Winkler, mestnemu kapelanu v Radoljici. — Umrli je č. g. Ivan Knavs, župni upravitelj v Krškem dne 10. aprila 1900 — Priporoča se v molitev čč. gg. duhovnim sobratom

Ljub. škof. list — 1900, št. III.

Dar.

Za sv. Delinstvo: Ivan Gruden iz Plužna pri Cirknem 4 K kot odkupnino za razžaljeno mu čast.